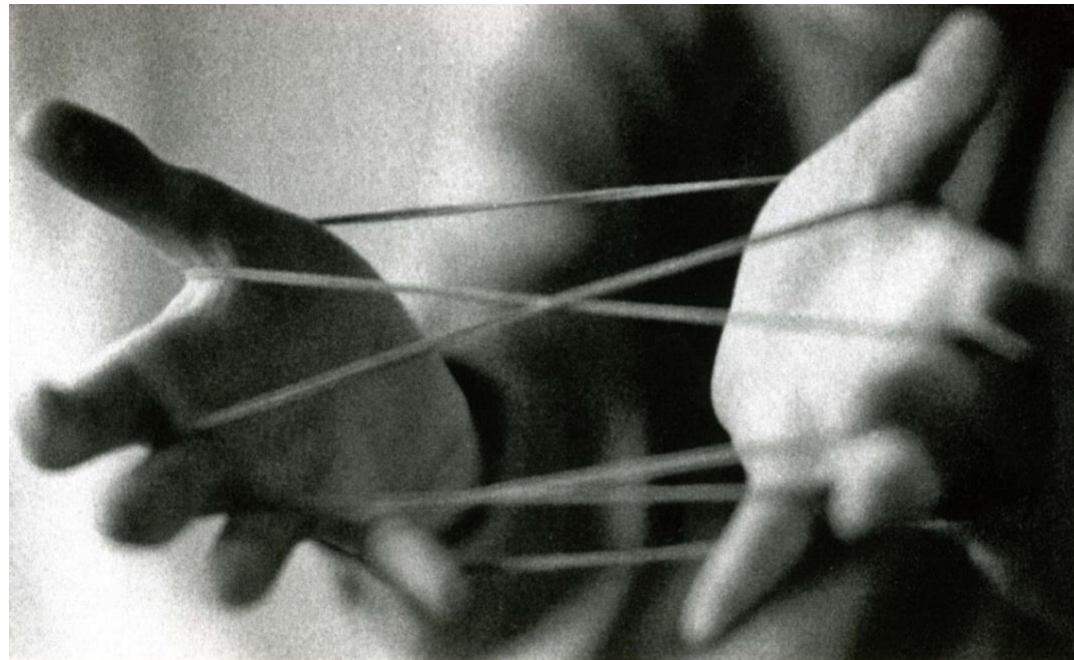

Reflecteren op de praktijk: hoe doe je dat concreet?

Nima Sharmahd - VBJK

Samen reflecteren

- Samen **tijd en ruimte** maken om de dagelijkse praktijk even onder de loep te nemen, even kunnen 'stilstaan bij'
- Samen **terugblikken, vooruitblikken**, en (pedagogische) kennis van jezelf en van elkaar uitwisselen
- Ondersteuning geven en krijgen: **'ik ben niet alleen'**
- Dit kan met teams van kb, maar ook met studenten: bvb op stage reflecteren om **theorie en praktijk te verbinden**
- Soms -> *gap* tussen wat studenten studeren en wat zij in de praktijk vinden. Met reflectie op de praktijk kan je die **gap kleiner maken**

An abstract painting with vibrant colors like blue, yellow, orange, and green. In the foreground, three hands are visible, each holding a paintbrush and actively painting the canvas. The text 'Methoden voor collegiale reflectie' is overlaid in the center in a bold red font.

Methoden voor collegiale reflectie

Welke methoden in deze WS?

- Videocoaching
- WANDA
- Pedagogisch Documentatie

Videocoaching

<https://videocoaching.arteveldehogeschool.be/nl>

**Reflectie in
team of
individueel**

Vb kring moment in Italie (Reggio Emilia)

Reflectie op video

- Wat was inspirerend? Wat roept vragen op?
- Wat zie je bij de kinderen?
- Wat zie je in de interactie tussen kinderen en volwassenen?
- Wat zie je IVM de ruimte?

TIPS VOOR VIDEO-OPNAMES

TiP!

Ouders goed informeren
(doel en aanpak)

TiP!

Eenvoudige apparatuur
(gsm, handcamera)

TiP!

Even wennen aan de camera

TiP!

De begeleider/ onthaalouder kiest
welke situatie en welk moment.

TiP!

Korte opnames
(10 minuten)

TiP!

Probeer neutraal te filmen
(geen zoom of camerabeweging)

TiP!

Interactie filmen!

- Kinderen en begeleider in beeld
- Eventueel eerste keer enkel kinderen in beeld

'Aha-ervaringen' door naar videofragmenten te kijken

'... Ik dacht dat dit kind nooit het initiatief nam, maar hij doet het wel en ik reageer er eigenlijk niet op.'

'Ah, ik zie dat je de eetmomenten gebruikt als moment om met de kinderen te praten... een soort praatronde. Dat inspireert me!'

Met studenten?

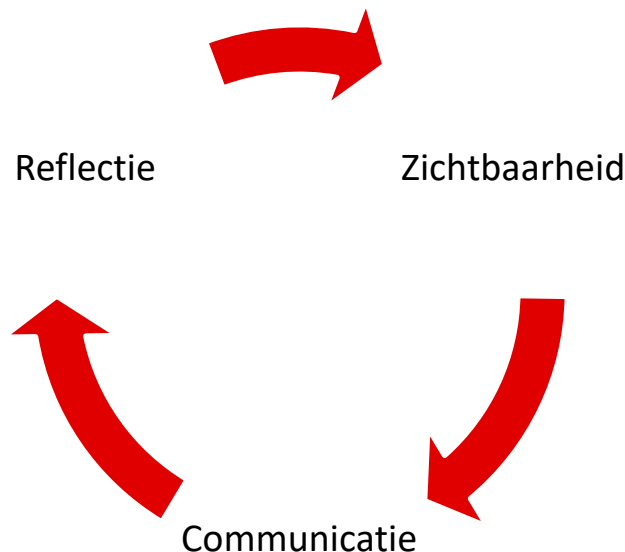
- Reflecteren op video's van verschillende praktijken
- Als zij in duo op stage gaan: reflecteren op video's van zichzelf tijdens de stage -> *wel eerst vragen aan kb en ouders!*

Pedagogische documentatie

Pedagogische documentatie:wat is het?

"Documenteren betekent vooral het bijhouden van sporen in de vorm van geschreven notities, schema's voor observaties, dagboeken en andere verhalen, maar ook opnames, foto's en video's, die de **leerprocessen** van kinderen **zichtbaar** maken en de manier waarop zij **kennis opbouwen**, waaronder ook relationele en emotionele aspecten" (Rinaldi, 2006, p.57).

De muren praten

*Tussen
rituelen en
vrienden,
het plezier
van eten*

Leesbare ruimte

IMPLICIT VS EXPLICIT

Voorbeeld vanuit het EDUCAS-project (www.issa.nl/educas)

Reflecteren aan de hand van foto's in de Tandem (Brugge)

- De manier waarop je foto's maakt, of welk kader je kiest, zegt impliciet iets over jouw **visie en pedagogische waarden**.
- Samen **met collega's** reflecteren aan de hand van foto's is interessant omdat het verschillende/ gelijke visies/ invalshoeken uitlicht die impliciet bleven tot dat moment. Hetzelfde kan met een **groep studenten**.
- Voorbeeld: **Een thema kiezen** (bv. autonomie): elke begeleider of student brengt een foto aan dat volgens hem/ haar overeenkomt met het thema → uitwisselen van invalshoeken

Reflectieproces in het Kindcentrum de Tandem

1. Eerst organiseerde het team **focusgroepen** met professionals en families over de ervaringen met de ruimtes.
2. Op basis van deze resultaten, startte het team met een **reflectieproces door het gebruik van foto's**.
3. Een **externe observator fotografeerde verschillende dagelijkse momenten**.
4. Iedere **professional koos een thema en selecteerde foto's** die dit thema zichtbaar maakten, met aandacht voor 'ruimte en educare'.
5. De externe observator **reflecteerde individueel** met elke professional over de geselecteerde foto's, maar samen reflecteerden ze ook over de NIET gekozen foto's.
6. Elke professional gaf woorden aan de foto's en creëerde zo **een poster**.
7. Reflectie op de posters met het **professionele team**.
8. De posters werden **documentatiepanelen** die nu in het kindcentrum hangen.
9. Bepalen van mogelijke **'acties'**.

De posters

Een warm onthaal
Een welkom heten
Ouders en kinderen nemen
afscheid
Een praatje met Melanie en Ann
kan altijd
Kinderen begroeten elkaar, spelen
samen, ontdekken de klas telkens
opnieuw

De posters

Een rustige ruimte en geen overdreven spelaanbod maakt vrij spelen zoveel eenvoudiger.

Speelgoed in natuurlijke materialen geven minder prikkels en laat de kinderen mooier fantaseren.

Professionals zeggen:

VOOR:

'Eten met vrienden en familie is altijd gezellig. Maar de maaltijd in de leefgroep was vaker chaotisch dan gezellig. Ook collega's vertelden dat de maaltijden de meest chaotische momenten van de dag waren.' (Kinderbegeleider)

NA:

'Nu organiseren we elke dag de maaltijd op eenzelfde manier. Kinderen weten wat ze kunnen verwachten. We bereiden de ruimte samen voor. Opruimen verloopt nu rustig. Met dank aan de resultaten uit de focusgroepen, heeft sinds kort elke leefgroep zijn bedieningskar met eten. Nu hoeven we niet meer te wachten. De sfeer is veel rustiger [...]
We zitten samen met de kinderen en praten met hen. [...] We gebruiken minder plastieken materialen om te spelen maar tijdens de maaltijd gebruiken we glazen en porseleinen borden,...' (Kinderbegeleider)

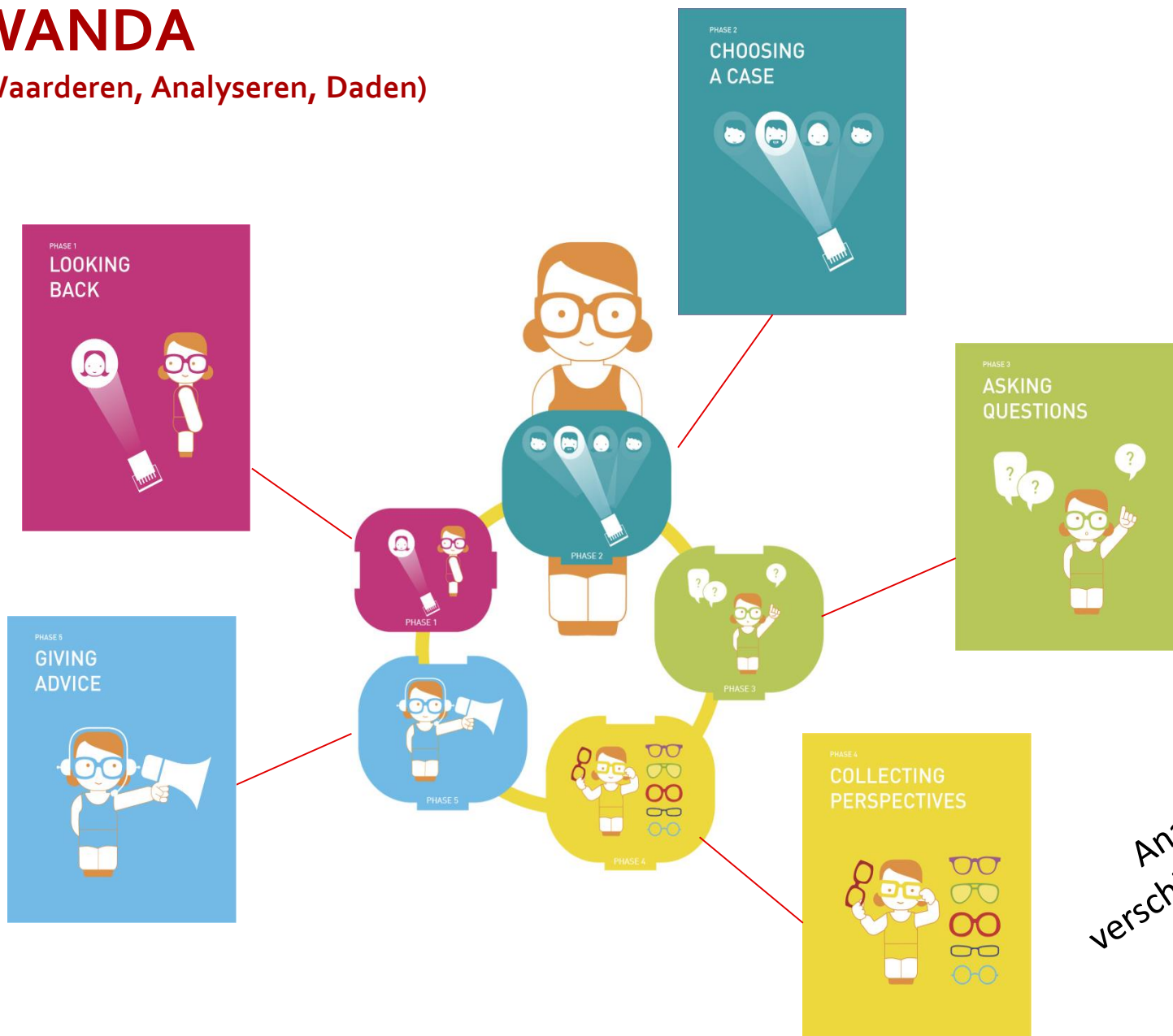
Eens de mind-schift er is, kunnen kleine veranderingen het verschil maken

Met studenten?

- Reflecteren op foto's van verschillende praktijken
- Reflecteren op foto's die ze maken tijdens hun stage (bvb. thema geven)

WANDA

(Waarderen, Analyseren, Daden)

Analyseren met
verschillende perspectieven

Materialen

- Wanda **website** : www.wanda.community
- **Wanda Handboek** for analysebegeleiders: op Blurb (www.blurb.com) in **7 talen**
- **Wanda toolbox** met extra materialen

‘Kleine’ dagelijkse ervaringen die blijven plakken

Een kind is 'uitgesloten' door de andere kinderen in de groep

De moeder van E. wil niet dat E. buiten speelt als het koud is

B. wil niet naar toilet op school en in de opvang

Een ouder komt steeds vaker naar de bijeenkomsten met de kinderbegeleider

Wat heeft je ontroerd / verrast / heeft je onlangs in jouw werk/stage geschokt?

- *Kleine groep*
- *Een sessie elke 4-6 weken*
- *2 uren per sessie*
- *Met een facilitator*

hoe kijkt de **buurt?**

hoe kijkt de **stagiair(e)?**

hoe kijkt het **kind?**

hoe kijkt de **organisatie?**

hoe kijk **ik zelf?**

hoe kijkt de **overheid?**

hoe kijkt de **theorie?**

hoe kijkt de **opleiding?**

hoe kijkt de **maatschappij?**

hoe kijkt nog een **andere...**

hoe kijken **ouders?**

[vader] [moeder] [opvoeders]

hoe kijkt de **teamleider?**

hoe kijkt mijn **team/collega?**

Impact – Een praktijkvoorbeeld

Voor:

Sara gedraagt zich soms agressief tegenover de andere kinderen. Vorige week trok ze zomaar het haar van een ander kind. Ze deed het zo hard dat er haren uitkwamen en het andere kind heel hard begon te huilen. Zulke dingen gebeuren meerdere keren per dag. Ik ben moe van dit herhalende gedrag en ik weet niet wat ik moet doen.

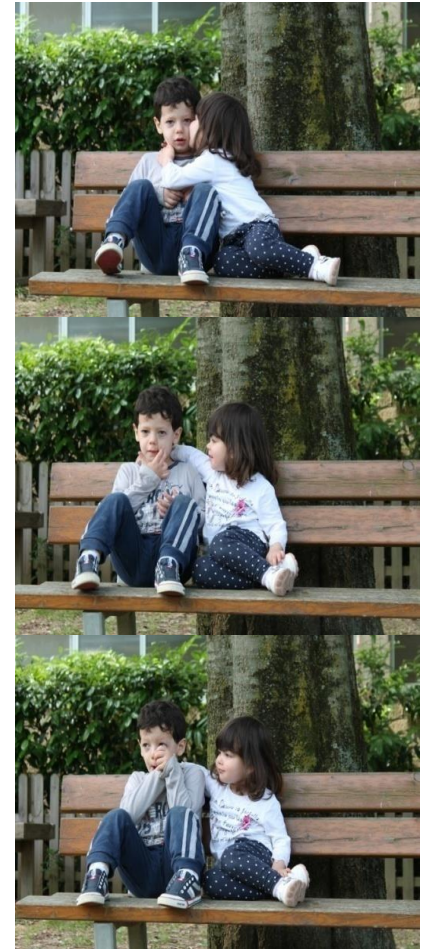
Na:

Na de WANDA-sessie zie ik Sara nu met andere ogen. De groep heeft mij geholpen in te zien dat Sara erg betrokken is in bepaalde meer 'gestructureerde' situaties, waarin haar rol en taken duidelijk zijn. Ze heeft behoefte aan duidelijkheid en heeft moeite met overgangsmomenten. We hebben deze momenten samen met haar ingevuld en nu is haar gedrag veel beter.

De stem van de deelnemers

'[...]Wat onverwacht was, is dat wanneer ik met de kinderen werk en soms niet weet wat ik moet doen, neem ik een stapje terug en doe ik in mijn eentje een soort mini Wanda-sessie' (kinderbegeleider) -> **Wanda is een proces**

'Een mama kwam haar kind ophalen en werd boos op mij omdat het kind buiten in de tuin zonder schoenen was. In dit kinderdagverblijf gaan de kinderen vaak zonder schoenen naar de tuin om in het gras te spelen. Ik voelde me ongemakkelijk en wist niet wat ik moest zeggen. Later heb ik er met de kinderbegeleider over gesproken en zij zei dat die ouder zich vaak boos maakt over soortgelijke dingen. Ik ging naar huis met vragen in mijn hoofd: wat had ik in die situatie als stagiair kunnen doen? Wat had ik tegen de moeder kunnen zeggen? En wat had ik tegen de begeleider kunnen zeggen?' (student op stage) -> **belang van positieve leervraag**

Aan jullie!

- *Wat was inspirerend?*
- *Hoe kan je deze methoden gebruiken met studenten?*
- *Welke kansen & drempels?*

Dankuwel! Merci! Thank you!

References

- Bove C. (2007), *Metodologie visuali e contesti dialogici. Un metodo di ricerca in situazioni interculturali*, in "Educazione interculturale", vol V, n. 3, 341-359
- Catarsi E., Fortunati A. (2005), *Educare al nido. Metodi di lavoro nei servizi per l'infanzia*, Roma, Carocci
- ERATO (2011). *Guida Metodologica. Accogliere la diversità nei servizi educativi per l'infanzia (0-6 anni). Analizzare, valutare, innovare*, Coordinated by EADAP, with the support of Bernard Van Leer Foundation, Parma: Spaggiari
- Moss P. (2009), *There are alternatives! Market and democratic experimentalism in early childhood education and care*, Bernard Van Leer Foundation
- Moss, P. (2012). [*Experimenters, Critical Thinkers and Democrats: The Role of Educators in a World of Conflicting Alternatives*](#), Keynote International Congress ISSA-DECET, Opatija
- Mortari L. (2007), *Cultura della ricerca e pedagogia*, Carocci, Roma
- Musatti T., Picchio M. (2005), *Un luogo per bambini e genitori nella città. Trasformazioni sociali e innovazione nei servizi per l'infanzia e le famiglie*, il Mulino, Bologna
- Sharma N., *Parent participation(s): a glance at the Belgian reality in relation to the Italian one (2009)*, in "Rivista Italiana di Educazione Familiare", n. 2, pp. 47-63
- Urban M., Vandenbroeck M., Peeters J., Lazzari A., Van Laere K. (2011), *CoRe Competence requirements in Early Childhood Education and Care*, Report for European Commission, DG Education and Culture
- Vandenbroeck, M. (1999), *The view of the Yeti*, The Hague: Bernard Van Leer Foundation

Credits – Thank you to the ECEC initiatives of:

Pistoia, Livorno, Empoli, De Tandem (Brugge). Cooperatives: CO&SO, Arca, ArgentoVivo

a Raas Van Gaverestraat 67A, 9000 Gent
Belgium/Belgique

t +32 (0)9 232 47 35

f +32 (0)9 232 47 50

e info@vbjk.be

w www.vbjk.be

| VBJK vzw | RPR Gent 0431.002.870